

УДК 332

Іванова В.О.,

Київський національний університет будівництва та архітектури

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНИХ ЗОН МІСТА КИЄВА

В статті розглянуто та проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку зелених зон міста Києва. Досліджено забезпеченість озелененими територіями в місті Києві в порівнянні з європейськими показниками.

Актуальність теми. Місто Київ – столиця України, один з найважливіших політичних, економічних, наукових, культурно-освітніх та релігійних центрів Європи, що має спеціальний статус, який визначається Законом України "Про столицю України — місто-герой Київ"[1]. На сьогоднішній день складні інженерно-геологічні умови, ущільнення забудови, недосконала законодавча база призводять до руйнації схилів, зменшення кількості зелених насаджень, погіршення екологічного стану міста, таким чином зменшують цікавість та привабливість Києва на європейських теренах.

Постановка проблеми. Зелена зона міста – це сукупність ландшафтів міських озелених територій. Основними функціями зеленої зони міста є кліматична, природоохоронна, рекреаційна та репрезентативна, яка є провідною у місті та істотно впливає на решту функцій і визначає напрями та способи їх реалізації. Зелені зони проявляють значний позитивний вплив на якість атмосферного повітря і кліматичні умови міського середовища, підвищують його привабливість, сприяють збереженню біорізноманіття міських ландшафтів та зниженню рівня техногенного забруднення зелених насаджень, забезпечують сприятливі умови для проживання та відпочинку населення.

Для зелених зон Києва є характерним високий рівень взаємозв'язку зеленої зони і забудови, а також висока концентрація окремих структурних частин зеленої зони (парків, лісопарків і лісів)[2]. Тому важливим елементом проектної мережі озелених територій є буферні паркові території, які так і не були реалізовані в минулому генплані, потреба в яких стала ще відчутнішою.

Згідно Генерального плану міста Києва на період до 2020 р.[3] буферні парки створюються на базі лісопарків шляхом упорядження та ландшафтних рубок на площі 3172,6 га. Розглянемо динаміку зростання паркових територій, що створені на базі лісопарків(буферні парки)(табл. 1):

Таблиця 1

Динаміка паркових територій, які створені на базі лісопарків (буферні парки)

Рік	Площа, га	Рік	Площа, га
2002	138,2	2012	1629,6
2004	414,6	2014	2015,4
2006	691,0	2016	2401,2
2008	967,4	2018	2787,0
2010	1243,8	2020	3172,6

Аналізуючи динаміку зростання буферних парків, отримуємо наступні показники збільшення площ буферних парків(рис.1) : 138,2 га щорічно на період 2001-2010, що складає 4,4 % від загальної площі буферних парків, створення яких заплановане на час діючого Генерального плану[3] та 192,9 га щорічно на період 2010-2020, що складає 6,1% від загальної площі буферних парків, створення яких заплановане.

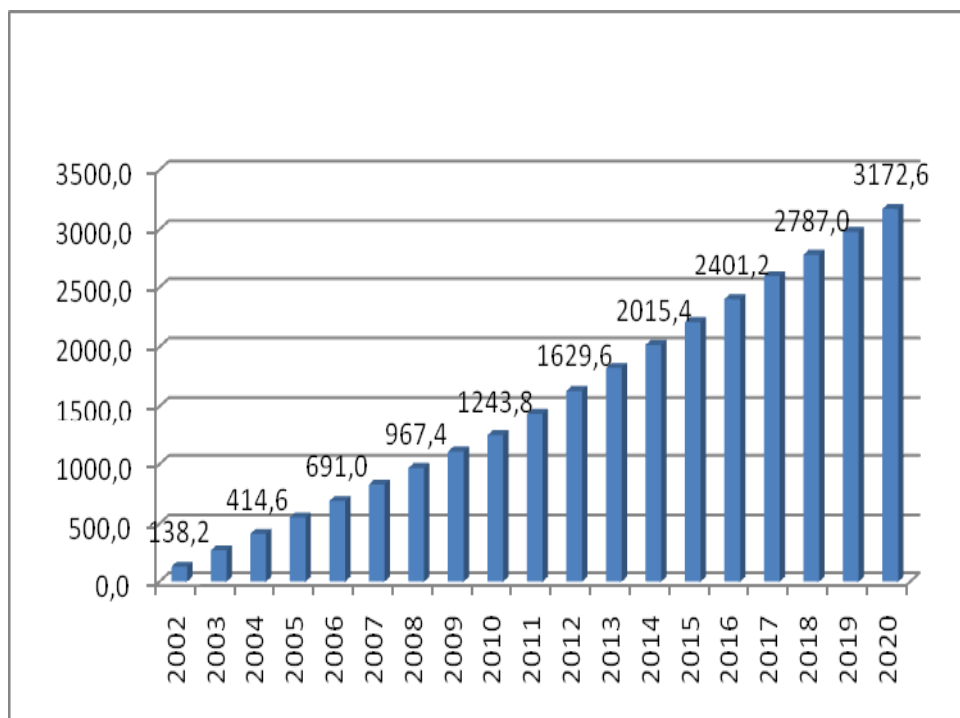

Рис.1 Динаміка зростання буферних парків,га

Створення буферних парків сприятиме зменшенню рекреаційних навантажень на лісові екосистеми, дозволить підвищити комфортність проживання в прилеглих районах і сформувати нові зони масового відпочинку, а також одночасно зберегти від деградації лісопарки.

Основними чинниками, які негативно впливають на стан та утримання зелених насаджень у м. Києві за сучасних умов ускладнення екологічної обстановки[4] є:

- постійне зростання за останні десятиріччя кількості легкового та вантажного автотранспорту;
- інтенсивність розвитку міських територій;
- бурхливий розвиток житлового будівництва;
- зростання антропогенного навантаження не тільки на зелені насадження загального користування в сельбищній частині міста, а й на ліси, які знаходяться на його межах та на прилеглих до забудованої частини територіях;
- заміна протягом останніх років на більш шкідливі реагенти для боротьби з обледенінням і ожеледицею на дорогах міста;
- тривалі посушливі періоди в літній період року;
- забруднення території парків, скверів, міських лісів та прибудинкових територій продуктами життєдіяльності людини.

В розвитку міста згідно діючих документів [3,5] заплановано збільшення площі зелених насаджень загального користування на 2318,6 га. Розширення мережі озелених територій загального користування відбудеться, в основному, за рахунок:

- захисних насаджень на схилах;
- захисних насаджень навколо водоймищ;
- території в районах нового житлового будівництва.

Передбачається розширення мережі зелених зон загального користування за рахунок території в районах нового житлового будівництва - 738,1 га, що складає майже 32% від загальної площі зелених насаджень загального користування. В розвитку міста[3] також передбачається збільшення площі міста за рахунок розширення його меж, яке на даний час не є реалізованим. Тому в умовах ущільнення міської забудови є актуальним питання розширення мережі озелених територій загального користування за рахунок території в районах нового житлового будівництва.

Розглянемо фактичні показники забезпеченості наявними озелененими територіями загального користування (з урахуванням спецпарків) по місту[6] (табл. 2).

Таблиця 2

Фактична забезпеченість наявними озелененими територіями загального користування (з урахуванням спецпарків)

Адміністративний район	Площа озелених територій загального користування, га	Забезпечення озелененими територіями загального користування, м ² /чол.
Голосіївський	882,15	43,0
Дарницький	173,67	6,0
Деснянський	351,61	10,4
Дніпровський	1177,84	35,6
Оболонський	265,74	8,7
Печерський	360,33	27,7
Подільський	216,95	12,0
Святошинський	211,48	6,7
Солом'янський	241,76	8,3
Шевченківський	454,0	19,4
Разом:	4337,63	16,5

Проаналізуємо дані фактичної забезпеченості наявними озелененими територіями загального користування (з урахуванням спецпарків) та порівняємо ці дані з європейським стандартом, який складає 25 кв.м./чол.[7]. Результат дослідження показників фактичної забезпеченості наявними озелененими територіями загального користування (з урахуванням спецпарків) та порівняння з європейським стандартом (рис.2), вказує на те, що тільки три адміністративні райони міста Києва відповідають європейському стандарту, такі як, Голосіївський (43кв.м./чол), Дніпровський (35,6кв.м./чол) та Печерський (27,7кв.м./чол), а ситуація в таких районах, як Дарницький (6кв.м./чол), Деснянський (10,4кв.м./чол), Оболонський (8,7кв.м./чол), Подільський (12кв.м./чол), Солом'янський (8,3кв.м./чол) та Святошинський (6,7кв.м./чол), є незадовільною та потребує поліпшення ситуації.

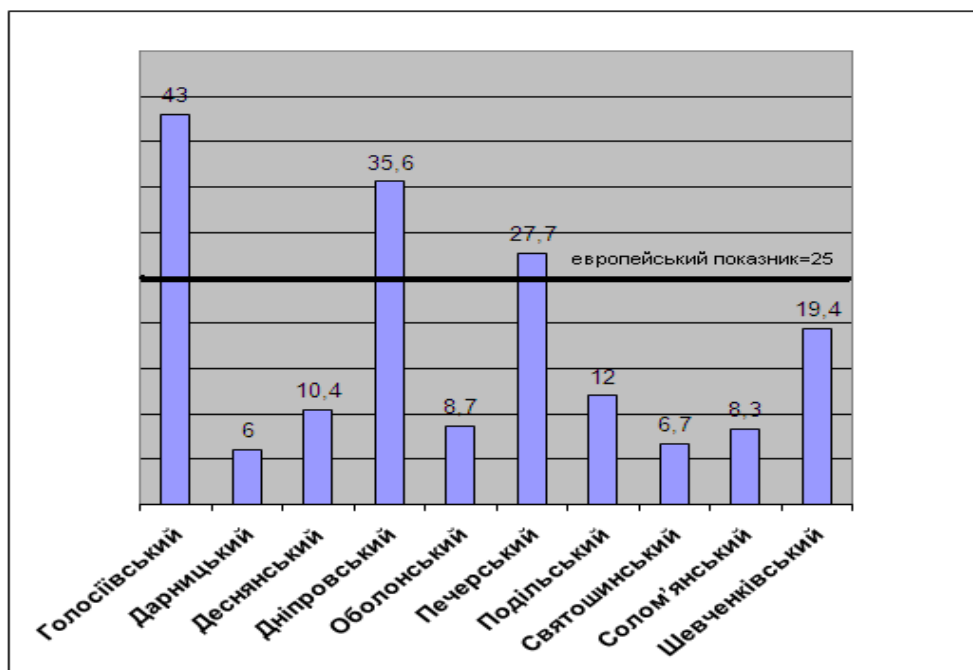

Рис. 2 Фактична забезпеченість наявними озеленими територіями загального користування (з урахуванням спецпарків) в порівнянні з європейським показником

Для забезпечення сталого розвитку, ефективного використання, покращення стану зелених зон в місті Києві необхідно вирішити наступні питання:

- розробити та провести заходи для відновлення, збереження та охорони зелених насаджень міста з врахуванням їх ландшафтної та ландшафтно-геохімічної структур, рівнів забруднення тощо, що є різними у різних міських районах:

- провести інвентаризацію озелених територій;
- встановити і закріпити межі озелених територій;
- встановити обмеження та обтяження на використання озелених територій;

- переглянути та скасувати планувально неприйнятні та протиправні рішення, виключити їх появу в подальшому як несумісних із цивілізованим (стійким) розвитком міста.

- вдосконалити нормативно-законодавчу базу з урахуванням кризового стану мережі озелених територій міста і світового досвіду вирішення проблем збереження та удосконалення зелених зон;

- запобігти порушенню земельного, природоохоронного та містобудівного законодавства, протиправному відведенню земельних ділянок для нецільового використання в межах зелених зон.

Висновок: В результаті дослідження встановлено, що для досягнення європейського рівня фактичної забезпеченості наявними озеленими територіями загального користування в місті Києві необхідно встановити та закріпити межі озелених територій, провести інвентаризацію земель, встановити обмеження та обтяження на озелених територіях.

Література

1. Закон України "Про столицю України — місто-герой Київ" № N 401-XIV від 15 січня 1999 року
2. Савицька О.В. Ландшафтно-екологічний аналіз зеленої зони столичного міста (на прикладі міст Києва і Берліна): Автореф. дис... канд. геогр. наук: 11.00.01 / Савицька Олена Вікторівна ; НАН України, Інститут географії. - К., 2003. - 20 с.: рис.
3. Генеральний план міста Києва на період до 2020 р. //АТ «Київпроект»-Інститут «Київгенплан».- Київ-2001р.
4. Яворовський П.П., Григорюк І.П. «Екологічні проблеми утримання зелених насаджень у місті Києві та шляхи їх вирішення»// Національний аграрний університет Кабінету Міністрів України.- Київ- 2004р.
5. Постанова Київської міської ради «Про затвердження Програми комплексного розвитку зеленої зони м.Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста» N 806/3381 від 19.07.2005
6. Дюжев С.А. «Містобудівні проблеми та перспективи зеленої зони м.Києва» // Наук.-техн. Збірник «Містобудування та територіальне планування». - Випуск 19 .К:КНУБА,2004 — С. 69-80.
7. Прес-служба Партії «Зелені» - «Зеленый пояс Киева»
<http://www.greensua.kiev.ua/ru/kievecology-ru/kievgreen>

Аннотация

В данной статье приведены и проанализированы современное состояние и перспективы развития зеленых зон города Киева. Исследована обеспеченность озелененными территориями в городе Киеве по сравнению с европейскими показателями.

Abstract

This article describes and analyzes the current state and prospects of development of green areas of the city of Kiev. Investigated the availability of green areas in the city of Kiev, in comparison with European figures.